

OKUL SPORLARI DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI*

Oğuzhan GÜL

Doktora Öğrencisi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı,
ogulsivas@gmail.com

Orcid ID: 0000-0001-8048-6140

Aydoğan SOYGÜDEN

Doç. Dr., Erciyes Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü,
aydogan38@hotmail.com

Orcid ID: 0000-0002-9117-3569

Yalçın KARAGÖZ

Prof. Dr., Düzce Üniversitesi, İşletme Fakültesi, Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı,
ykaragoz0101@gmail.com

Orcid ID: 0000-0001-5642-6498

Makale Geliş Tarihi: 31.07.2020 **Makale Kabul Tarihi:** 21.10.2020

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Atıf: Gül, O., Soygüden, A. & Karagöz, Y. (2020). Okul sporları değerlendirme ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17 (46), 306-321.

Öz

Bu çalışmada, okul sporlarının değerini ortaya koyabilecek bir ölçek geliştirmek amaçlanmıştır. Okul sporları, sporun müsabaka özelliğini ve beden eğitimi ve sporun, eğitimsel özelliğinin aynı anda içinde bulundurmaktadır. Bu tür aktiviteler takım ruhunun ve sportmenliğin gelişmesine, öz güvenin ve öz düzenlemenin artmasına olanak tanımaktadır. Bu çalışma, Sivas, Kayseri, Malatya, Samsun ve Gaziantep illerinde görev yapan 548 beden eğitimi ve spor öğretmeni ile 171 okul yöneticisi olmak üzere toplamda 719 kişiden oluşmaktadır. Elde edilen verilere yapısal eşitlik modellemesi altında doğrulayıcı faktör analizi uygulanmış ve 18 maddeyi içeren "Okul Sporları Gelişim Alt Boyutu, Okul Sporları Fayda Alt Boyutu"

* Bu çalışma, "Sporun Gelişiminde Okul Sporlarının Rolü ve Önemi; Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri ile Okul Yöneticilerinin Değerlendirmeleri Üzerine Bir Araştırma" adlı yüksek lisans tez projesinden üretilmiştir.

biçiminde adlandırılan 2 alt boyut elde edilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi ile oluşturulan modelin verilere mükemmel uyum gösterdiği belirlenmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi ile geçerli uyumun var olduğunun belirlenmesi, yapı geçerliliğinin sağlandığını göstermektedir. Ayrıca, ölçeğin güvenilirliği için Cronbach α değeri 0,929 bulunmuştur. Bu değer ölçeğin yüksek güvenilirlikte olduğunu göstermektedir. Güvenirlik ve geçerlilik sağlandığından, "Okul Sporları Değerlendirme Ölçeği'nin" beden eğitimi ve spor öğretmenleri ile okul yöneticilerinin okul sporlarına karşı tutumunu ölçebilecek geçerli ve güvenilir bir veri toplama aracı olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Okul Sporları, Değerlendirme, Geçerlilik ve Güvenirlik Analizi*

THE SCALE OF EVALUATION IN SCHOOL SPORTS: A STUDY OF VALIDITY AND RELIABILITY

Abstract

In this study, it is aimed to develop a scale that can reveal the value of school sports. School sports include the competing feature of sports and the educational feature of physical education and sport at the same time. Such activities allow the development of team spirit and sportsmanship and increase self-confidence and self-regulation. This study consists of a total of 719 people including 548 physical education and sport teachers with 171 school administrators in Sivas, Kayseri, Malatya, Samsun and Gaziantep. Confirmatory factor analysis was applied to the data obtained under structural equation modeling and 2 factors called "Development Sub-Dimension of School Sports, Benefit Sub-Dimension of School Sports" containing 18 items were obtained. The confirmatory factor analysis model was found to be in perfect agreement with the data. Confirmatory factor analysis showed that the validity of the construct was determined. In addition, Cronbach's α value was found to be 0.929 for the reliability of the scale. This value indicates that the scale is highly reliable. As reliability and validity are provided, "The Scale Of Evaluation In School Sports" is a valid and reliable data collection tool that can measure the attitudes of physical education and sport teachers with school administrators towards school sports.

Keywords: *School Sports, Evaluation, Analysis of Validity and Reliability*

1. Giriş

Toplumların çağdaşlaşma ve gelişmelerinde sportif faaliyetlere katılımın önemli olduğu ifade edilmektedir (Balyan ve ark., 2012). Günümüzde bireylerin fiziksel, duygusal ve toplumsal açıdan gelişimi grup çalışmalarının yaygınlaştırılması, karşılıklı dayanışmanın sağlanması ve toplum üyeliğinin kazanılmasının en kolay yollarından biri spordur (Uzun ve ark., 2017).

Spor, çağımızın modern toplumlarında kültürel ve refah düzeylerinin bir göstergesi olarak anlam kazanan ve sosyal hayatın tüm yönlerini etkileyen önemli bir

sosyal olgudur (imamoğlu, 1992). Farklı bir boyutuyla, spor, barışçı bir toplumun yaratılmasında en önemli rollerden birini oynayan bir faktördür. Milli düzeyde birleştirici, birlik ve beraberliği sağlayıcı, sosyal ve toplumsal rollerin yanında, milletlerarası düzeyde ülkeleri birbirlerine yaklaştıracı ve barışı sağlayan roller üstlenmiştir (Karaküçük, 1992).

Ebeveynlerin ve yerel yönetimlerin dışında okullar öğrencileri düzenli fiziksel aktivite yapmaya yönlendiren önemli paydaşlardan biridir. Beden eğitimi ve spor dersinin yanında okul sporlarını da kapsayan ders dışı spor etkinlikler öğrencilerin aktif yaşam alışkanlığı kazanmalarında önemli bir motivasyon aracıdır. Standart müfredatin dışında organize ya da organize olmayan, isteğe bağlı sportif oyunlara; ders dışı sportif etkinlikler adını verilmektedir (Öcal ve Koçak, 2010). Bu tür aktiviteler öğrencilerin fiziksel gelişimlerine katkı sağlamlarının yanında onların anti-sosyal davranışlar geliştirmelerini engellemekte (Morris, ve ark., 2003; Harrison ve Narayan, 2003), duygusal acıdan iyi olmalarını sağlamakta (Steptoe ve Butler, 1996) ve yaşam boyu öğrenme ile birlikte spor yapma alışkanlığı kazanmalarına yardımcı olmaktadır (Bucher ve Deborah, 1987; Tammelin ve ark., 2003).

Beden eğitimi ve sporun tüm akademik amaçlarını taşıyan okul sporları, sporun müsabaka özelliğini ve bunun, eğitimsel özelliğinin aynı anda içinde bulundurmaktadır. Bu tür aktiviteler takım ruhunun ve sportmenliğin gelişmesine, öz güvenin ve öz düzenlemenin artmasına olanak tanımaktadır. Bununla birlikte, okul sporlarına katılan öğrenciler katılmayanlara göre akademik başarıda, okula devam etme alışkanlığı geliştirmede, okulu bırakmama ve disiplini problemleri yaşamamada daha iyi oldukları görülmektedir (NFHS, 2002).

Çocukların ve gençlerin içindeki saldırganlığı ve geçimsizliğin törpülenmesi, yetişkinlerin günlük hayattaki sıkıntı, yorgunluk ve tek düzeliğin verdiği gerginliklerin giderilmesi beden eğitimi ve spor etkinlikleriyle gerçekleştirilmektedir. Çocuğun oyun içinde, oyun kurallarına göre hareket etmesini öğrenmesi, kuralları ve yasaları kolay tanınmasına ve daha uyumlu bir kişi olarak toplumda yerini almasına ortam hazırlar. Spor yapan bireyler, kendine, takımına, taraftarına ve temsil ettiği kesime zararlı olabilecek davranışlardan kaçınır, öz denetimiyle disipline olur, sporda sağladığı üstün başarı kişiliği ve zekâsıyla arkadaşlarına ve çevresine sağladığı üstünlük, onun zamanla liderlik özelliklerini ortaya çıkarır (Yetim, 2000). Bütün bu önemli sonuçlar aksine okul sporlarındaki kısıtlamalar öğrencilerin bu tür aktivitelere katılma oranlarını azaltmaktadır. Bunun yanında öğretmenin yetersizliği, tesis malzeme, sınav stresi ve zaman azlığı okul sporlarının yaygınlaşmasındaki diğer engeller olarak karşımıza çıkmaktadır. Tüm bu engeller toplumun fiziksel aktivitelere ve okul sporlarına verdiği değer ile doğrusal bir ilişi göstermektedir (Öcal ve Koçak, 2010).

Beden eğitimi ve spor öğretmenleri ile okul yöneticileri ülke sporunun kalkınmasında, sporun topluma yaygınlaştırılmasında-tanıtilmasında, beden eğitimi ve spor yoluyla öğrencinin akademik başarısının artırılmasında önemli görevler

Okul Sporları Değerlendirme Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması

üstlenmektedirler. Ancak, bu görevleri üstlenen öğretmen ve yöneticilerin önemi ne yazık ki pek farkına varılan bir konu değildir (Çolakoğlu, 2004).

Türk sporunda piramidin tabanını oluşturan okul sporları, günümüzde kamunun ve özel sektörün ilgisizliği yüzünden çok fazla ilerleyememiştir. Bazı sporcularımızın kişisel başarıları ile övünmeye çalışanlar, okul sporlarına biraz daha ilgi göstermiş olsalar Türk sporu daha nice başarıları gösterebilecektir (Çolakoğlu, 2004).

Bu çalışmada, okul sporlarının değerini ortaya koyabilecek bir ölçek geliştirmek amaçlanmıştır. Yapılan literatür taramalarında okul sporlarını değerlendirecek bir ölçeğe rastlanılmamıştır. Bundan dolayı "Okul Sporları Değerlendirme Ölçeği" geliştirilmiştir.

Bu çalışma ile okul sporlarının önemi daha çok gündeme gelerek hak ettiği yere geleceğine inanılmaktadır. Çünkü ülkenin dinamiklerinin tabanını oluşturan ilk ve orta dereceli okullarda spora ve sporcuya gereken önemin verilmesi durumunda sporun çok daha iyi yere geleceği söylenebilir. Bunun beraberinde ise, okul sporlarına gereken değerler verilerek, Türkiye'nin %23,3'lük kısmını oluşturan 7-18 yaş grubu (TÜİK, 2018) bireylerin okul ortamında daha aktif bir duruma geleceği düşünülmektedir.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evreni kolayda örnekleme yöntemi seçilmiş 5 ilde (Sivas, Kayseri, Samsun, Malatya ve Gaziantep) görev yapan, 548 tane Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni ile 171 tane okul yöneticisi (müdür ve müdür yardımcısı) oluşturmaktadır.

2.2. Ölçeğin Oluşturulması

Bu aşamada literatür incelemesi yapılmış, alandan uzmanlar ile görüşülmüş ve kavramsal çerçeve oluşturulmuştur. Literatür incelenmesi sırasında Çolakoğlu (2004) tarafından yapılan "Sporun Toplumda Yaygınlaştırılması Açısından Okul Sporları" isimli doktora tezi, Yıldız (2010) tarafından yapılan "Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları ve Karşılaştıkları Problemler" isimli doktora tezi, Öcal ve Koçak (2010) tarafından yapılan "Okul Sporlarının Orta Öğretim Öğrencilerinin Akademik Başarı ve Davranış Gelişimine Etkisi" isimli makaleye ve Başyigit (2018) tarafından yapılan "Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Okul Sporlarına Bakış Açısı ve Karşılaştığı Sorunlar" isimli yüksek lisans tezi rastlanmıştır. Literatürden gerekli bilgiler alınarak madde havuzuna eklenmiştir. Odak grup toplantıları ile 15 beden eğitimi ve spor öğretmeni ile 8 okul yöneticisinin görüşlerine başvurulmuştur. Görüşmeden çıkan gerekli bilgiler madde havuzuna eklenmiştir. Daha sonra toplanan tüm maddeler, eğitim ve spor yönetim üzerine çalışan 5 akademisyenin görüşlerine başvurularak 18 maddelik taslak ölçek oluşturulmuştur. Oluşturulan 18 maddelik taslak ölçek Türkçe Dil Bilimi açısından değerlendirmek için Türkçe Eğitimi alanında çalışan 1 akademisyenin görüşlerine başvurulmuş ve ölçek Türkçe dili açısından daha iyi anlaşılabilir bir şekilde tekrar düzenlenmiştir. Bütün

safhalar tamamlandıktan sonra oluşturulan taslak ölçek ön test kapsamında 50 beden eğitimi ve spor öğretmeni ile 15 okul yöneticisine uygulanmıştır. Bu testin sonucunda elde edilen değerler doğrultusunda 18 maddeden oluşan ölçeğin beden eğitimi ve spor öğretmenleri ile okul yöneticilerine uygulanmasına karar verilmiştir.

Ölçeğin likert tanımlanması, "1=Kesinlikle Katılmıyorum; 2=Katılmıyorum; 3=Kararsızım; 4=Katılıyorum; 5= Kesinlikle Katılıyorum" şeklinde yapılmıştır.

Okul Sporları Gelişim Alt Boyutu (OSGA): Okul sporları, sporun gelişmesine, yetenek seçimine, antrenman kolaylığına, spor yapma imkânına, spora başlatmaya, fiziksel ve ruhsal açıdan sağlıklı olmaya, düzenli spor yapma alışkanlığı kazandırmaya, amatör ruhun korunmasına, başarılı bir sporcu keşfetmeye ve sportif faaliyetlerin arttırılmasına imkân sağlamaktadır.

Okul Sporları Fayda Alt Boyutu (OSFA): Okul sporları, öğrencilerin; sosyalleşmelerine, hareket yetkinliği kazanmalarına, spor alanlarına ulaşmalarına, okula olan bağlılıklarının artmasına, okul taraftarlığı bilincinin artmasına, okullarını sevmesine bununla birlikte, eğitim-öğretim içerisinde sportif faaliyetlerin kolay yapılmasına, spora aktif ve pasif katılımı imkân sağlamaktadır.

2.3. Kullanılan İstatistiksel Yöntemler

Verilerin analizinde yapısal eşitlik modellemesi altında doğrulayıcı faktör analizi yöntemleri kullanılmıştır. Yapısal eşitlik modellemesi psikoloji, sosyoloji, eğitim araştırmaları, sağlık, siyasal bilimler, pazarlama vb. araştırmalarında kullanılan bir tekniktir (Dow ve ark., 2008). Temel olarak faktör analizi ve regresyon analizinin birleşimidir. Teorik modele göre oluşturulan tahmini kovaryans matrisinin, gözlenen verilerin kovaryans matrisine uygunluğunu test etmektedir (Hox ve Bechger, 1995). Yapısal eşitlik modellemesinin çoklu ve karşılıklı bağımlı ilişkileri tek bir analizde test etmesi yani, bütün ilişkileri aynı anda test etmesi ve gösterge değişkenlerinin mükemmel olarak ölçülemeyeceği kabul ederek göstergelerin hata varyansları da hesaplamalara dâhil etmesi, modeli diğerlerinden ayıran iki temel özelliğidir (Hair ve ark., 1998). Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA): Önceden oluşturulan bir model aracılığıyla gözlenen değişkenlerden yola çıkarak gizli değişken (faktör) oluşturmaya yönelik bir işlemdir. Genellikle ölçek geliştirme ve geçerlilik analizlerinde kullanılmakta veya önceden belirlenmiş bir yapının doğrulanmasını amaçlamaktadır. Çok sayıda gözlenen veya ölçülen değişken tarafından temsil edilen gizli yapıları içeren, çok değişkenli istatistiksel analizleri tanımlamak amacıyla kullanılmaktadır (Aytaç ve Öngen, 2012). Özetle, yapısal eşitlik modellerinde teoride var olan kavramsal model, veri yardımı ile test edilmeye çalışılır. Araştırma kapsamında doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Ölçek 18 soru ve 2 alt boyut olarak değerlendirilmiştir. İç Tutarlılık Analizi: Likert tipi ölçek geliştirme çalışmalarında temel varsayımlardan birisi de ölçülmek istenen tutumun tümüyle ölçekteki her bir madde arasında monotonik bir ilişki olmasıdır. Başka bir deyişle her maddenin temelde aynı tutumu ölçmesi varsayımı mevcuttur (Tavşancıl, 2002). Bunun için Likert tipi bir ölçek geliştirilirken güvenilirlik düzeyini belirlemek için iç tutarlılık ölçütü olarak kabul edilen ve Cronbach tarafından geliştirilen α katsayısının kullanılması

Okul Sporları Değerlendirme Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

uygundur. Cronbach α katsayısı 0 ile 1 arasında değer almaktadır ve ölçeğin α katsayısı ne derece yüksek ise yani, 1'e yakın ise ölçekte yer alan maddelerin o derece birbiriyle tutarlı ve aynı özelliğin öğelerini ölçmekte oldukları kabul edilmektedir (Tezbaşaran, 1996).

2.4. Kullanılan Paket Programlar

Araştırma verilerinin analizinde AMOS 23 paket programından yararlanılarak doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır.

3. Bulgular

3.1. Alt Boyutların Adlandırılması

Ölçek maddelerinin içeriğine göre adlandırılması 2 alt boyutta verilmiştir. Bu boyutlar Tablo 1'de ayrıntılı olarak sunulmuştur.

Tablo 1: Ölçek Alt Boyutları

Madde No	ALT BOYUTLAR
Birinci Alt Boyut: Okul Sporları Gelişim Alt Boyutu (OSGA)	
S1	Okul sporları sayesinde sporun gelişeceğini ve yaygınlaşacağını düşünüyorum.
S3	Okul sporları sayesinde yetenekli öğrencilerin tespitinin daha kolay olduğunu düşünüyorum.
S8	Okul sporları sayesinde “antrenman, müsabaka vb.” programların planlarının daha kolay hazırlandığını düşünüyorum.
S10	Okul sporlarının, spor yapma imkânına ulaşamayan yetenekli öğrencilerin ortaya çıkarılmasında kolaylık sağladığını düşünüyorum.
S11	Okul sporlarının, öğrencilerin spora başlamasında etkin bir rolünün olduğunu düşünüyorum.
S13	Okul sporları sayesinde öğrencilerin fiziksel gelişimleri (sağlıklı bir vücuda sahip olmak) ile ruhsal gelişimlerinin (mücadele, özgüven, kazanma ve kaybetme duyguları) artacağını düşünüyorum.
S14	Okul sporları sayesinde öğrencilerin düzenli spor yapma alışkanlığı kazandığını düşünüyorum.
S15	Okul sporlarındaki “amatör ruhun korunması ve desteklenmesi” gerektiğini düşünüyorum.
S17	Okul sporları sayesinde başarılı bir sporcu keşfetmenin daha kolay olduğunu düşünüyorum.
S18	Okul sporları sayesinde ülkemizdeki sportif faaliyetlerin artacağını düşünüyorum.
İkinci Alt Boyut: Okul Sporları Faydası Alt Boyutu (OSFA)	

S2	<i>Okul sporlarına katılan öğrencilerin daha çok sosyalleşeceğini düşünüyorum.</i>
S4	<i>Okul sporları sayesinde öğrencilerin hareket yetkinliği kazandığını düşünüyorum.</i>
S5	<i>Okul sporları sayesinde öğrencilerin spor alanlarına ulaşımının daha kolay olduğunu düşünüyorum.</i>
S6	<i>Okul sporları sayesinde öğrencilerin okula olan bağlılıklarının (aidiyet duygusu) artacağını düşünüyorum.</i>
S7	<i>Okul sporları sayesinde "okul taraftarlığı" bilincinin oluştuğunu düşünüyorum.</i>
S9	<i>Okul sporları sayesinde öğrencilerin okulu daha çok sevdiklerini düşünüyorum.</i>
S12	<i>Eğitim-öğretim faaliyetleri içerisinde sportif faaliyetlerin daha kolay yapılacağını düşünüyorum.</i>
S16	<i>Okul sporlarında aktif katılım (sporcu) ve pasif katılım (seyirci) sayesinde sporun daha büyük bir kitleye hitap ettiğini düşünüyorum.</i>

3.2. Doğrulatoryı Faktör Analizine İlişkin Bulgular

İki alt boyuttan oluşmak üzere belirlenen ölçeğin uyum iyiliğini ve yapı geçerliğini incelemek amacıyla doğrulatoryı faktör analizi işlemi uygulanmış ve aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir. Model uyumu (model fit) için, model ile veri arasındaki uyumu test ederken, uyum iyiliği testlerinden birkaçı kullanılabilirdi gibi, hepsinin de kullanılması tercih edebilir (Schumacker, 2006). Bu uyum iyiliği istatistiklerinden hangisinin kullanılacağına dair literatürde tam bir uzlaşma bulunmamaktadır (İlhan ve Çetin, 2014). Model uyumunun (model fit) sağlandığını gösteren değerler; χ^2 / df , RMR, GFI, AGFI, IFI ve SRMR değerleridir. $\chi^2 / df = 4,823 < 5$, $RMR = 0,017 < 0,08$, $0,85 < GFI = 0,892$, $0,85 < AGFI = 0,851$, $0,900 < IFI = 0,904$, $0,900 < GFI = 0,904$ $SRMR = 0,0480 < 0,08$ uyum değerlerine göre model verilere mükemmel uyum göstermektedir. Dolayısıyla, bulunan ölçek, okul sporlarının rolü ve önemini belirleyebilmek için kullanılabilir. Ayrıca, doğrulatoryı faktör analizi ile geçerli uyumun var olduğunu belirlenmesi, yapı geçerliliğinin de sağlandığını göstermektedir.

Tablo 2’te regresyon katsayıları (regression weights) verilmiştir. Regresyon katsayıları alt boyut yüklenimlerinin önemli olup olmadığını gösterir. Tablo 2’deki verilere göre her ikili ilişki için “p” değerleri 0,05’ten küçük olduğu için, alt boyut yüklenimleri önemlidir. Alt boyut yüklenimlerinin önemli çıkması maddelerin, alt boyutlara doğru yüklendiği anlamına gelmektedir.

Tablo 2: Ölçeğin Regresyon Katsayıları

Okul Sporları Değerlendirme Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

		Estimate	S.E.	C.R.	p
S18	<- Okul Sporlarının Gelişim Alt Boyutu	1,000			
S17	<- Okul Sporlarının Gelişim Alt Boyutu	,886	,049	18,138	***
S15	<- Okul Sporlarının Gelişim Alt Boyutu	,871	,060	14,488	***
S14	<- Okul Sporlarının Gelişim Alt Boyutu	1,052	,065	16,125	***
S13	<- Okul Sporlarının Gelişim Alt Boyutu	,881	,058	15,135	***
S11	<- Okul Sporlarının Gelişim Alt Boyutu	,831	,054	15,302	***
S10	<- Okul Sporlarının Gelişim Alt Boyutu	,890	,055	16,042	***
S8	<- Okul Sporlarının Gelişim Alt Boyutu	1,020	,076	13,374	***
S3	<- Okul Sporlarının Gelişim Alt Boyutu	,821	,060	13,681	***
S1	<- Okul Sporlarının Gelişim Alt Boyutu	,814	,057	14,176	***
S16	<- Okul Sporlarının Faydası Alt Boyutu	1,000			
S12	<- Okul Sporlarının Faydası Alt Boyutu	1,077	,083	12,990	***
S9	<- Okul Sporlarının Faydası Alt Boyutu	1,030	,072	14,391	***
S7	<- Okul Sporlarının Faydası Alt Boyutu	,848	,071	11,889	***
S6	<- Okul Sporlarının Faydası Alt Boyutu	,906	,069	13,219	***
S5	<- Okul Sporlarının Faydası Alt Boyutu	,879	,068	12,851	***
S4	<- Okul Sporlarının Faydası Alt Boyutu	,923	,064	14,508	***

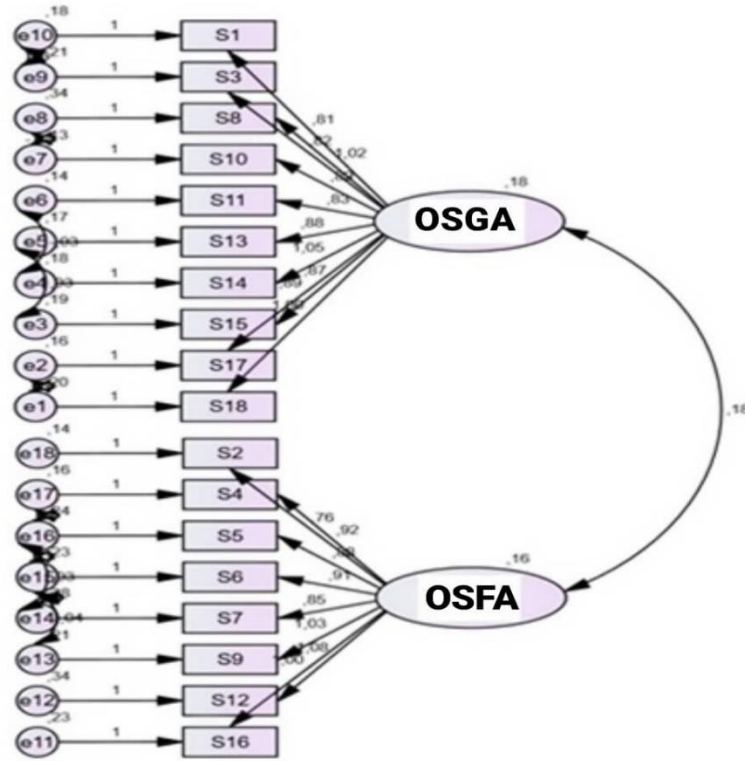
		Estimate	S.E.	C.R.	p
S2	<- Okul Sporlarının Faydası Alt Boyutu	,758	,056	13,622	***

Aşağıdaki tabloda standardize edilmiş regresyon katsayıları (standartized regression weights) verilmiştir. Regresyon değerleri, gözlenen değişkenlerin, gizli değişkenleri tahmin etme gücünü yani, alt boyut yüklenimlerini gösterir. Aşağıda görüldüğü üzere, regresyon katsayıları oldukça yüksek çıkmıştır.

Tablo 3: Standardize Edilmiş Regresyon Katsayıları

		Estimate
S18	<--- Okul Sporlarının Gelişim Alt Boyutu	,689
S17	<--- Okul Sporlarının Gelişim Alt Boyutu	,690
S15	<--- Okul Sporlarının Gelişim Alt Boyutu	,646
S14	<--- Okul Sporlarının Gelişim Alt Boyutu	,725
S13	<--- Okul Sporlarının Gelişim Alt Boyutu	,676
S11	<--- Okul Sporlarının Gelişim Alt Boyutu	,686
S10	<--- Okul Sporlarının Gelişim Alt Boyutu	,720
S8	<--- Okul Sporlarının Gelişim Alt Boyutu	,595
S3	<--- Okul Sporlarının Gelişim Alt Boyutu	,608
S1	<--- Okul Sporlarının Gelişim Alt Boyutu	,631
S16	<--- Okul Sporlarının Faydası Alt Boyutu	,647
S12	<--- Okul Sporlarının Faydası Alt Boyutu	,598
S9	<--- Okul Sporlarının Faydası Alt Boyutu	,673
S7	<--- Okul Sporlarının Faydası Alt Boyutu	,541
S6	<--- Okul Sporlarının Faydası Alt Boyutu	,610
S5	<--- Okul Sporlarının Faydası Alt Boyutu	,591
S4	<--- Okul Sporlarının Faydası Alt Boyutu	,680
S2	<--- Okul Sporlarının Faydası Alt Boyutu	,631

Doğrulamalı faktör analizi ile elde edilen uygun modelin diyagramı Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1. Modelin AMOS Diyagramı

3.3. İç Tutarlılık Analizi

İç tutarlılığın ölçütü olan Cronbach α katsayısının 0.40'ın altında bir değer alması ölçeğin "güvenilir olmadığını", 0.40-0.59 arasında olması ölçeğin "düşük güvenilirlikte" olduğunu, 0.60-0.79 arasında değer alması ölçeğin "oldukça güvenilir" olduğunu ve 0.80-1.00 arasında olması ölçeğin "yüksek güvenilirlikte" olduğunu ifade etmektedir (Tavşancıl, 2002). Bu çalışmada da Okul Sporlarına Karşı Tutum ölçeğinin iç tutarlılığı, ölçeğin tamamına ve alt boyutlara ait Cronbach Alpha değerleri

hesaplanarak incelenmiştir. Yapılan analizler sonucu ölçeğin bütününe ve her bir alt boyuta ait hesaplanan Cronbach Alpha katsayısı değerleri Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4: Okul Sporları Değerlendirme Ölçeği'nin ve Alt Boyutlarının İç Tutarlılık Katsayıları

Alt Boyutlar	Madde Sayısı	Cronbach Alpha Katsayısı (α)
Alt Boyut 1: Okul Sporlarının Gelişimi (S1, S3, S8, S10, S11, S13, S14, S15, S17 ve S18)	10	0,885
Alt Boyut 2: Okul Sporlarının Faydası (S2, S4,S5,S6, S7, S9, S12 ve S16)	8	0,843
Toplam	18	0,929

Tablo 4'te Okul Sporları Değerlendirme Ölçeği'nin ve alt boyutlarının Cronbach α güvenilirlik katsayıları verilmiştir. Bu katsayılar incelendiğinde, sırasıyla "Okul Sporlarının Gelişimi" alt boyutu için 0.885 olarak, "Okul Sporlarının Faydası" alt boyutu için 0.843 olarak ve "Okul Sporları Değerlendirme Ölçeği"nin Cronbach α güvenilirlik katsayısı 0.929 olarak hesaplandığı görülmektedir. Buna göre alt boyutların hepsinin yüksek güvenilirliğe sahip olduğu söylenebilir. Bu değer göz önüne alındığında ise ölçeğin yüksek güvenilirlikte olduğu söylenebilir.

4. Sonuç

Bu çalışmada yönetici ve öğretmenlere yönelik Okul Sporları Değerlendirme Ölçeği'nin (EK 1) geliştirilmesi amacıyla, 18 maddeden oluşan taslak ölçeğe uygulanan doğrulayıcı faktör analizi ve diğer istatistiksel yöntemlerin sonucunda sırasıyla "Okul Sporlarının Gelişimi, Okul Sporlarının Faydası" biçiminde olan iki alt boyutlu bir ölçek geliştirilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi ile elde edilen model uyum (model fit) değerlerine göre modelin verilere mükemmel uyum gösterdiği belirlenmiştir. Ölçeğin iç tutarlılığını ve güvenilirliğini incelemek için ölçeğin tümüne ve alt boyutlara ait Cronbach α katsayısı hesaplanmış ve alt boyutların hepsinin yüksek güvenilirliğe sahip olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin tümü için hesaplanan Cronbach α katsayısının ise 0.929 olduğu ve buna göre ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca, doğrulayıcı faktör analizi ile geçerli uyumun var olduğunun belirlenmesi, yapı geçerliliğinin de sağlandığını göstermektedir. Bütün bu sonuçlara göre, geliştirilen ölçeğin okul sporlarını değerlendirmede kullanılacak geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğuna karar verilmiştir.

Kaynakça

Aytaç, M. & Öngen, B. (2012). Doğrulamalı faktör analizi ile yeni çevresel paradigma ölçeğinin yapı geçerliliğinin incelenmesi, *İstatistikçiler Dergisi: İstatistik ve Aktüerya*, 5 (1) , 14-22.

Balyan, M., Balyan, K. Y. & Kiremitçi, O. (2012). Farklı sportif etkinliklerin ilköğretim 2. kademe öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum, sosyal beceri ve öz yeterlik düzeylerine etkileri, *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 14 (2), 196-201.

Başığit, İ. (2018). *Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin okul sporlarına bakış açısı ve karşılaştığı sorunlar*. Yayımlanmamış Yüksel Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.

Bucher, A. & Deborah, A. (1987). *Foundation of physical education and sport times*, New York; Mirror/Mosby College Publishing.

Çolakoğlu, T. (2004). *Sporun topluma yaygınlaştırılması açısından okul sporları*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Dow, K. E., Jackson C., Wong J. & Leitch R. A. (2008). A comparison of structural equation modeling approaches: the case of user acceptance of information systems, *Journal of Computer Information Systems*, 48(4), 106-114.

Harrison, P. A. & Narayan, G. (2003). Differences in behavior, psychological factors, and environmental factors associated with participation in school sports and other activities in adolescence, *Journal of School Health*, 73 (3) 113-120.

Hair, J. F., Anderson, R. E., Tahtam, R. L. & Black, W. C. (1998). "Multivariate data analysis", New Jersey: Prentice Hall International Inc. 5. Baskı.

Hox, J. J. & Bechger, T. M. (1995). An introduction to structural equation modeling, *Family Science Review*, ss. 354-373.

İlhan, M. & Çetin, B. (2014). LISREL ve AMOS programları kullanılarak gerçekleştirilen yapısal eşitlik modeli (yem) analizlerine ilişkin sonuçların karşılaştırılması, *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 5 (2), 26-42.

İmamoğlu, A. F. (1992). İki binli yıllara doğru Türk sporu üzerine bazı gözlemler, *Gazi Üniversitesi, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8, 1.

Karaküçük, S. (1992). Türkiye'de spor yöneticilerinin eğitimi, *Gazi Üniversitesi, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (1), 357-383.

Morris, L., Sallybanks J. & Willis K. (2003). Sport, physical activity and antisocial behavior in youth, *Australian Institute of Criminology*. (49) 1-136.

National Federation of State High School Association (2002). The case for high school activities, Link: <https://www.nfhs.org/articles/the-case-for-high-school-activities/> E.T: 20 Nisan 2019.

Oğuzhan GÜL, Aydoğın SOYGÜDEN & Yalçın KARAGÖZ

Öcal, K. & Settar Koçak, M. (2010). Okul sporlarının orta öğretim öğrencilerinin akademik başarı ve davranış gelişimine etkisi, *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, (7) 89-94.

Schumacker, R. E. (2006). Conducting specification searches with amos. structural equation modeling, *A Multidisciplinary Journal*, 13 (1) 118-129.

Steptoe, A. & Butler, N. (1996). Sports participation and emotional well-being in adolescents, *Lancet*, ss. 1789–1792.

Tammelin, T., Nayha S., Hills A. P. & Jarvelin, M. R., (2003) Adolescent participation in sports and adult physical activity, *Am. J. Prev. Med*, (24) 22-28.

Tavşancıl, E. (2002). Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Tezbaşaran, A. A. (1996). Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu, Ankara: Psikologlar Derneği Yayınları.

TÜİK, 2018, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30567> E.T. 20 Nisan 2019.

Uzun, M., Yurdadön, Ü., İmamoğlu, O., Çon, M., Çavuşoğlu, G. & Taşmektepligil, M. Y. (2017). Ortaokul öğrencilerinin sportif etkinliklere katılma ve fiziksel aktiviteden hoşlanma durumlarının belirlenmesi, *Inonu University, Journal of Physical Education and Sport Sciences (IUJPESS)*, 4(1), 38-52.

Yetim, A. (2000). "Sosyoloji ve spor", Topkar Matbaası, Trabzon ss. 128-131-186.

Yıldız, Ö. (2010). *Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları ve Karşılaştıkları Problemler*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

EK 1. Okul Sporları Değerlendirme Ölçeği

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Okul sporları sayesinde sporun gelişeceğini ve yaygınlaşacağını düşünüyorum.					
2	Okul sporlarına katılan öğrencilerin daha çok sosyalleşeceğini düşünüyorum.					
3	Okul sporları sayesinde yetenekli öğrencilerin tespitinin daha kolay olduğunu düşünüyorum.					
4	Okul sporları sayesinde öğrencilerin hareket yetkinliği kazandığını düşünüyorum.					
5	Okul sporları sayesinde öğrencilerin spor alanlarına ulaşımının daha kolay olduğunu düşünüyorum.					
6	Okul sporları sayesinde öğrencilerin okula olan bağlılıklarının (aidiyet duygusu) artacağını düşünüyorum.					
7	Okul sporları sayesinde " okul taraftarlığı " bilincinin oluştuğunu düşünüyorum.					
8	Okul sporları sayesinde " antrenman, müsabaka vb. " programların planlarının daha kolay hazırlandığını düşünüyorum.					
9	Okul sporları sayesinde öğrencilerin okulu daha çok sevdiklerini düşünüyorum.					
10	Okul sporlarının, spor yapma imkânına ulaşamayan yetenekli öğrencilerin ortaya çıkarılmasında kolaylık sağladığını düşünüyorum.					
11	Okul sporlarının, öğrencilerin spora başlamasında etkin bir rolünün olduğunu düşünüyorum.					
12	Eğitim-öğretim faaliyetleri içerisinde sportif faaliyetlerin daha kolay yapılacağını düşünüyorum.					

13 Okul sporları sayesinde öğrencilerin fiziksel gelişimleri (**sağlıklı bir vücuda sahip olmak**) ile ruhsal gelişmelerinin (**mücadele, özgüven, kazanma ve kaybetme duyguları**) artacağını düşünüyorum.

14 Okul sporları sayesinde öğrencilerin düzenli spor yapma alışkanlığı kazandığını düşünüyorum.

15 Okul sporlarındaki "**amatör ruhun korunması ve desteklenmesi**" gerektiğini düşünüyorum.

16 Okul sporlarında aktif katılım (**sporcu**) ve pasif katılım (**seyirci**) sayesinde sporun daha büyük bir kitleye hitap ettiğini düşünüyorum.

17 Okul sporları sayesinde başarılı bir sporcu keşfetmenin daha kolay olduğunu düşünüyorum.

18 Okul sporları sayesinde ülkemizdeki sportif faaliyetlerin artacağını düşünüyorum.

Extended Abstract

Introduction

It is stated that participation in sports activities is important in the modernization and development of societies (Balyan et al., 2012). Today, the physical, emotional and social development of individuals is one of the easiest ways of spreading group work, providing mutual solidarity and gaining community membership (Uzun et al., 2017).

School sports, which carry all the academic aims of physical education and sport, contain the competing feature of sports and the educational feature of physical education and sport at the same time. Such activities allow the development of team spirit and sportsmanship and increase self-confidence and self-regulation. On the other hand, students attending school sports are more likely to have academic success, to develop the habit of attending school, not to drop out and not to experience discipline problems (NFHS, 2002). Physical education and sports activities are carried out to relieve the aggression and incompatibility of children and young people, to relieve the problems of daily life, fatigue and uniformity of adults. It provides an environment for the child to learn to act according to the rules of the game, to recognize the rules and laws easily and to take his place in the society as a

more compliant person. Individuals who do sports avoid behaviors that may be harmful to themselves, to their team, supporters and the sector they represent, discipline with self-control, and the superiority that they provide to their friends and environment with the superior success personality and intelligence that they provide in sports reveal its leadership characteristics over time (Yetim, 2000). Contrary to all these important results, restrictions on school sports reduce the participation rate of students in such activities. In addition, teachers' inadequacy, facility material, exam stress and lack of time are the other obstacles to the spread of school sports. All these barriers have a linear relationship with the value given by the society to physical activities and school sports (Öcal and Koçak, 2010).

In this study, it is aimed to develop a scale that can reveal the value of school sports. With this study, it is believed that the importance of school sports will come to the place it deserves by coming to the agenda more. At the same time, when the necessary values are given to school sports, it is thought that the 23,3% 7-18 age group (Tüik, 2018) of our country will become more active in the school environment.

Method

The population of the study consists of 548 physical education and sports teachers with 171 school principals (principals and assistant principals) working in 5 provinces (Sivas, Kayseri, Samsun, Malatya and Gaziantep) whose sampling method is easily selected. Confirmatory factor analysis was performed by using AMOS 23 package program in the analysis of the research data.

Result

In this study, a two-factor scale, "*Development Sub-Dimension of School Sports, Benefit Sub-Dimension of School Sports*", was developed as a result of confirmatory factor analysis and other statistical methods applied to the 18-item draft scale in order to develop the attitude towards school sports towards administrators and teachers. According to the model fit values obtained by confirmatory factor analysis, the model was found to fit perfectly to the data. In order to examine the internal consistency and reliability of the scale, Cronbach α coefficient of the whole scale and the factors were calculated and all of the factors were found to have high reliability. The Cronbach α coefficient calculated for the whole scale was 0.929 and it was concluded that the scale was highly reliable. In addition, the validity of the confirmatory factor analysis showed that the validity of the structure was obtained. According to all these results, it was decided that the developed scale is a valid and reliable scale that can be used to evaluate school sports.